

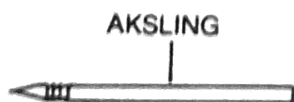
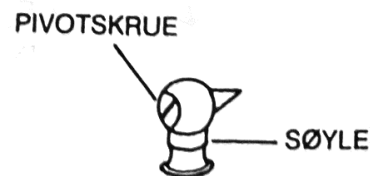
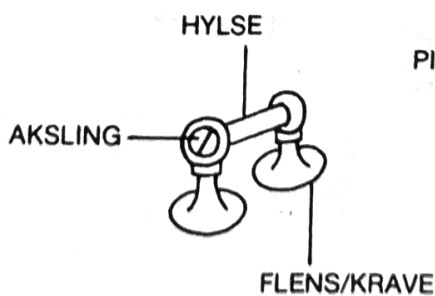
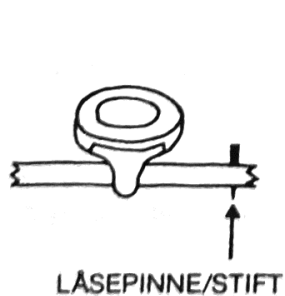
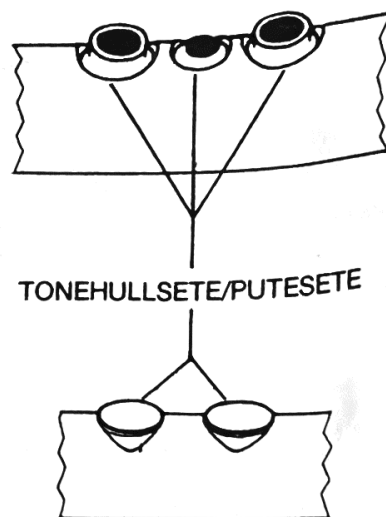
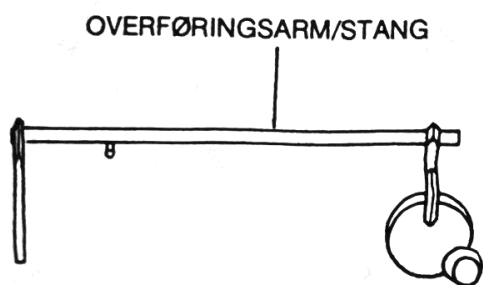
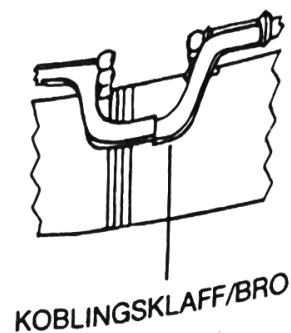
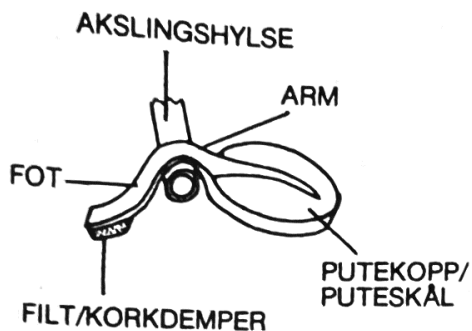
Treblås:

Alle treblåseinstrumenter har en skjør og innviklet mekanikk. For at instrumentet skal kunne yte sitt beste, må klaffer, puter, skruer, akslinger og dempere være perfekt justert. Dette trenger i utgangspunktet faglig kompetanse for å justeres men noe kan man og bør man vite noe om selv.

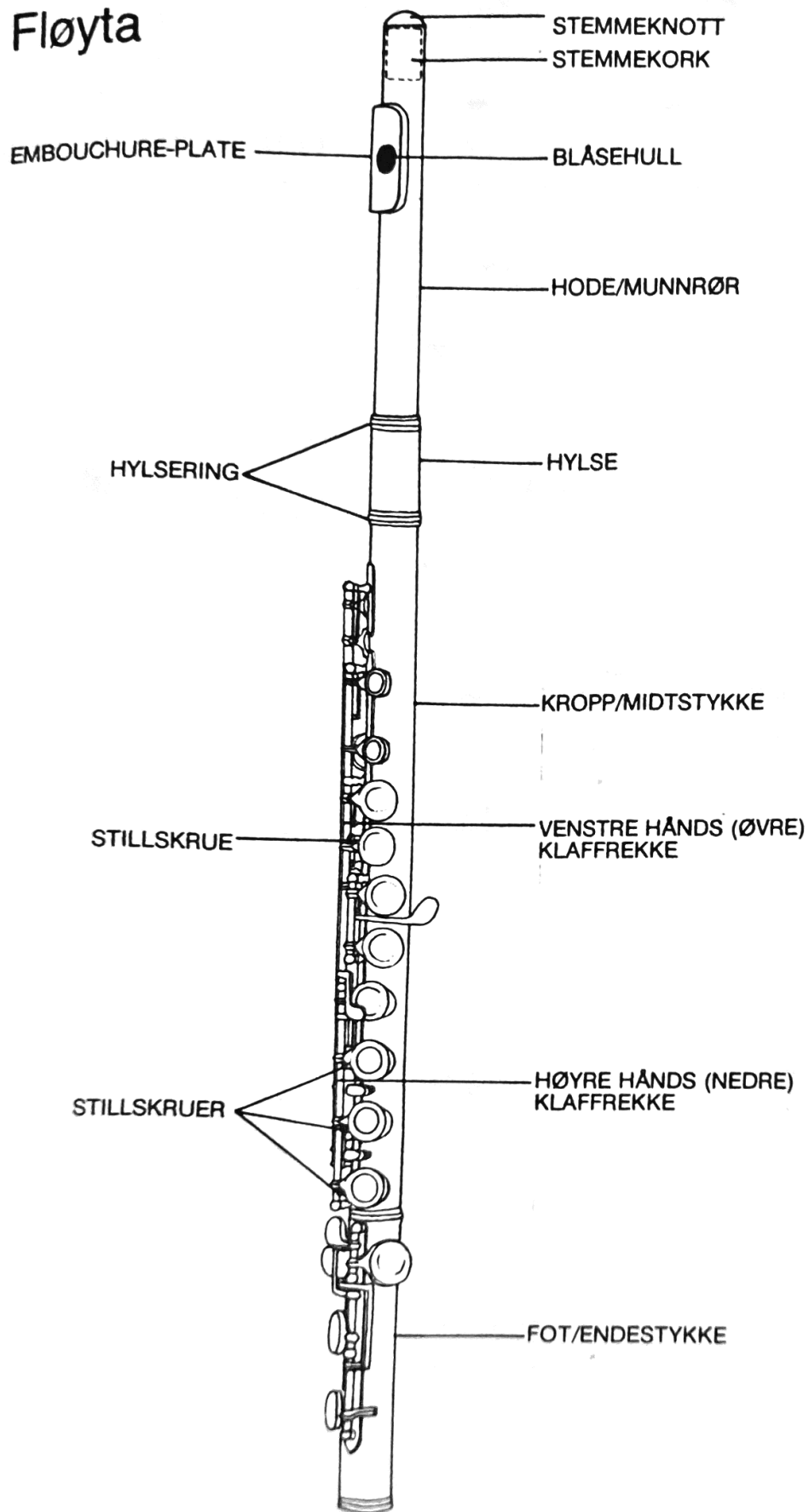
Først skal vi se på hva man må passe på ved bruk av treblåseinstrumenter:

- Uforsiktighet ved sammensetting fører ofte til unødige reparasjoner. Korrekt instruksjon i sammensetting og veiledning i vedlikehold er noe man bør ta tak i fra første stund.
- Fuktighet fra pust, spytt og luften rundt oss, er et stort problem for treblåserne. Treverk krymper og utvider seg under påvirkning av fukt. Treverket kan sprekke, ringene kan løsne og søylene/postene kan forskyve seg slik at mekanikken går tregt. **Derfor må man alltid forsøke å begrense tilgangen av fuktighet.**
- Regelmessig tørking av instrumentet er en nødvendighet. Tørk det alltid etter at du har spilt. Det begrenser tilgangen av fuktighet men hindrer også lukt/ mugg.
- Små uregelmessigheter kan i verste fall gjøre instrumentet umulig å spille på. Behandle derfor instrumentet med forsiktighet og oppbevar det riktig.
- Unngå store og plutselige temperaturforandringer. Oppbevar instrumenter i et rom med normal fuktighetsgrad.
- Syre fra spytt og fra søtsaker og drikke, gjør størst skade på fløyter og saxofoner. Gjør det derfor til en regel å skylle munnen før du spiller.
- Syre fra huden (svette) tærer på mekanikken. Tørk derfor av instrumentet med en myk, ren klut etter at du har spilt. Dette varierer fra person til person men man kan se det om lakken faller av eller det er sorte flekker der man er i kontakt med instrumentet. Vær nøye med å vaske og tørke hendene om du føler at du sliter med mye svette.
- Støv og andre partikler, setter seg rundt mekanikken og i tonehullene. Dette gjør mekanikken treg og påvirker intonasjonen/renheten i instrumentet. Rens derfor mekanikk og tonehull.

Treblåseinstrumentenes mekanikk/deler

Fløyta

Rask rutinesjekk på fløyte:

Hode:

1. Er stemmekorken på riktig plass og sitter tett?
2. Er det bulket eller bøyd?
3. Er tappen ikke for løs eller trang?

Kropp og fot:

1. Er det bulker eller bøyd?
2. Er noen av tonehullene bulket eller ujevne?
3. Passer foten nøyaktig i kroppen?
4. Sitter mekanikken riktig og fast?

Klaviatur/ Mekanikk:

1. Er den bøyd?
2. Er den løs eller slarkete?
3. Mangler det noen skruer?
4. Bråker det mer enn normalt?
5. Sitter alle fjærene på og virker som de skal?

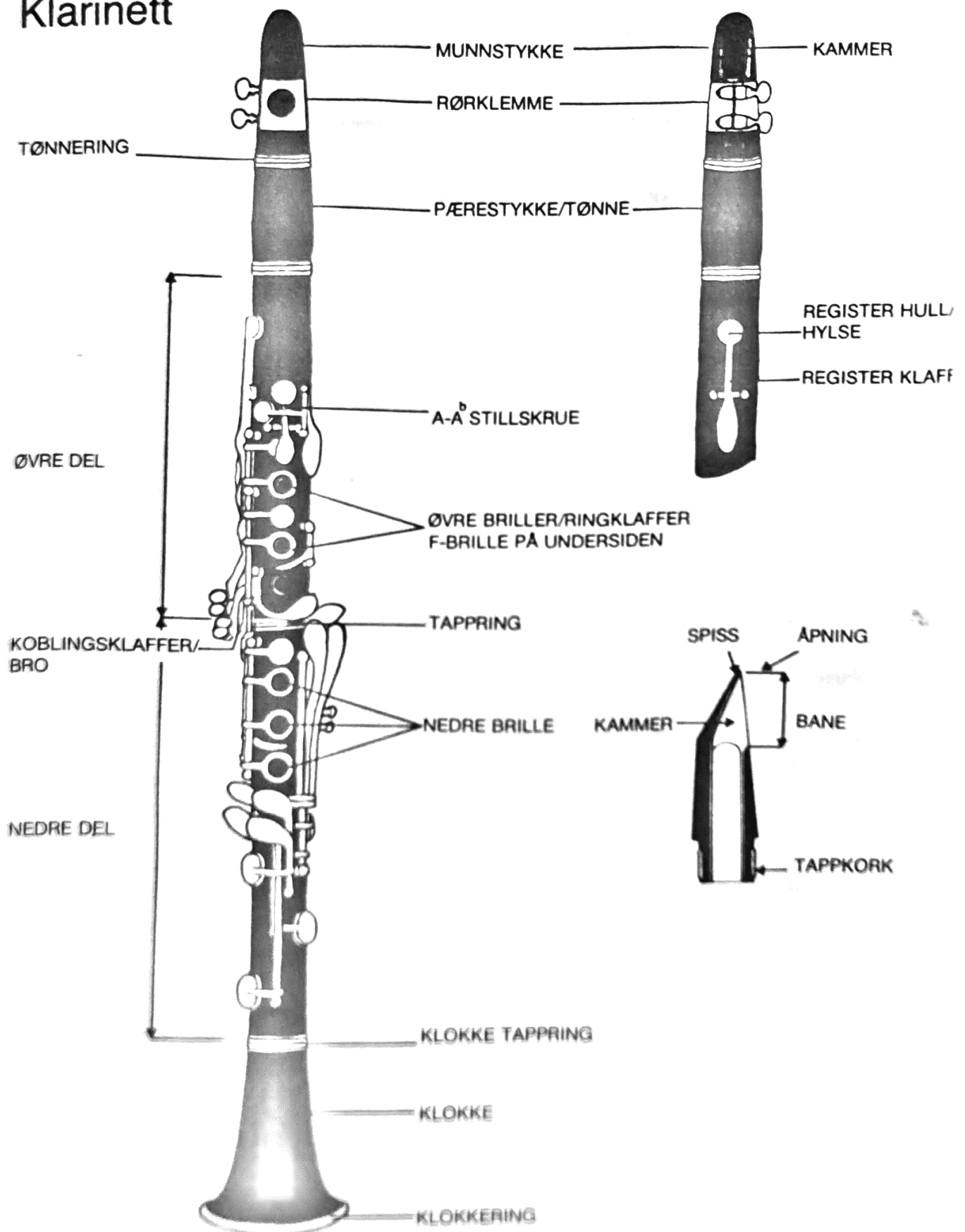
Puter:

1. Er noen av putene løse eller mangler?
2. Er putene dårlige (harde, sprø, kleber, løst skinn)?
3. Er noen av «skivene» løse eller borte?

Etui:

1. Passer instrumentet godt i kassen?
2. Ligger det løst utstyr i kassa som kan skade instrumentet?
3. Må hengsler, håndtak etc... repareres?
4. Sjekk at kassa inneholder pussestav og fille.

Klarinett

Rask rutinesjekk på Klarinett:

Kropp:

1. Er det tegn til sprekker?
2. Er tonehullene ujeve eller skadd?
3. Må noen av tonehullene renses?
4. Er noen av tappene skadd og er tappekorkene hele?
5. Sitter delene godt sammen?
6. Er tommelstøtten på plass og fast?
7. Er noen av tappningene løse?
8. Må instrumentet oljes innvendig?

Klaviatur:

1. Er noe av mekanikken bøyd eller ødelagt?
2. Er noen av klaffene løse eller slarkete?
3. Mangler det noen skruer?
4. Bråker klaviaturet mere enn normalt?
5. Er noen av fjærene hektet av eller skadd?

Puter:

1. Mangler det noen puter eller er noen løse?
2. Er noen av putene i dårlig forfatning (Harde, sprø, missfargede, kleber eller har løst skinn)?

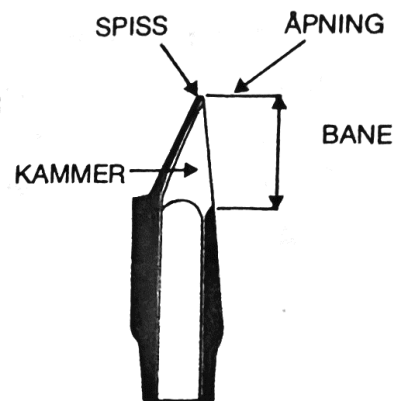
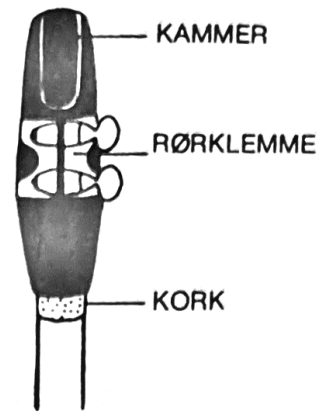
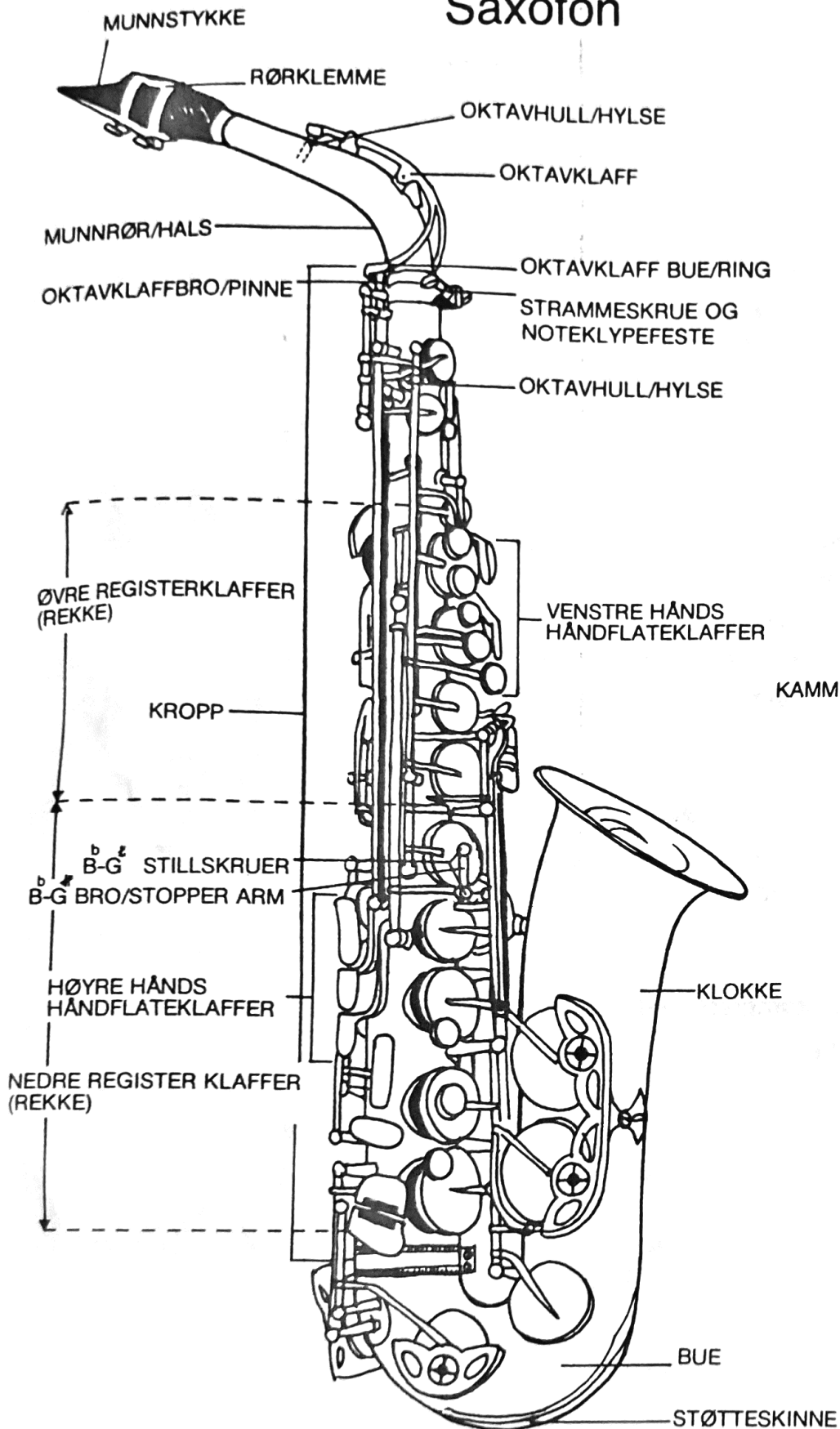
Munnstykket:

1. Er munnstykket komplett med klemme(ligatur) og hette?
2. Er spissen hel og jevn?
3. Må det vaskes/renses?
4. Er korken hel og passer munnstykket i pærestykket uten å slarke?

Etui:

1. Passer instrumentet godt i kassen?
2. Ligger det løst utstyr i kassa som kan skade instrumentet?
3. Må hengsler, håndtak etc... repareres?
4. Sjekk at kassa inneholder pussefille.

Saxofon

Rask rutinesjekk på Saxofon:

Kropp/Hals:

1. Er korken på halsen hel og nøyte tilpasset munnstykket?
2. Passer halsen nøyaktig til kroppen?
3. Er noen av tonehullene ujevne?
4. Er noen av beskytterne, støttene løse eller skadd?
5. Er endepluggen på plass?

Mekanikk:

1. Er mekanikken bøyd?
2. Er noen av klaffene løse eller slarkete?
3. Mangler det noen skruer?
4. Bråker det mer enn normalt?
5. Er noen av fjærer hektet av eller skadd?

Puter:

1. Mangler det noen puter eller er noen løse?
2. Er noen av putene i dårlig forfatning (Harde, sprø, missfargede, kleber eller har løst skinn)?
3. Er noen av resonasskivene løse?

Munnstykket:

1. Er munnstykket komplett med klemme(ligatur) og hette?
2. Er spissen hel og jevn?
3. Må det vaskes/renses?

Etui:

1. Passer instrumentet godt i kassen?
2. Ligger det løst utstyr i kassa som kan skade instrumentet?
3. Må hengsler, håndtak etc... repareres?
4. Sjekk at kassa inneholder pusseutstyr og «padsaver»

Messing:

Moderne messinginstrumenter er veldig presise. De er bygd med stor nøyaktighet og små toleranser. Dette i tillegg til en del andre faktorer, er grunnen til at man ikke skal begi seg i gang med reparasjoner uten de nødvendige kvalifikasjonene. Men det er allikevel visse ting man kan og bør kunne utføre selv. Disse tingene kan virke små og ubetydelige men det er nettopp disse feilene som skaper problemer.

Feilsøkingprosedyrer:

1. Kontroller at munnstykket er rent og i orden.
2. Kontroller at vannklaffene tetter. (vakumtest)
3. Kontroller at ventilene sitter i rett ventilhus. (De er merket 1.2.3...)
4. Er det utvendige skader på instrumentet? Skjevheter kan føre til sprekker
5. Kontroller at ikke noe tetter rørene (fremmedlegeme)
6. Kontroller at instrumentet, inkludert ventilhuset er tett.

Ta ut 3.ventilbøyle og tett det ene røret. Trykk ned 3.ventil og blås i munnrøret. Da merker man straks om det er luftlekkasje. Om det er lekkasje, så gjenta prosedyren med de andre ventilene for å se hvilken ventil som er lekk. (Oftest er alle like mye slitt.)

Rotasjonsventiler:

Rotor/dreieventiler finner vi på Waldhorn, en del tubaer og på enkelte Tromboner (1/4 ventil)

Denne typen ventiler krever en mer omfattende vedlikehold og smøring.'

Vanlig ventilolje er for tynn og må ikke brukes.

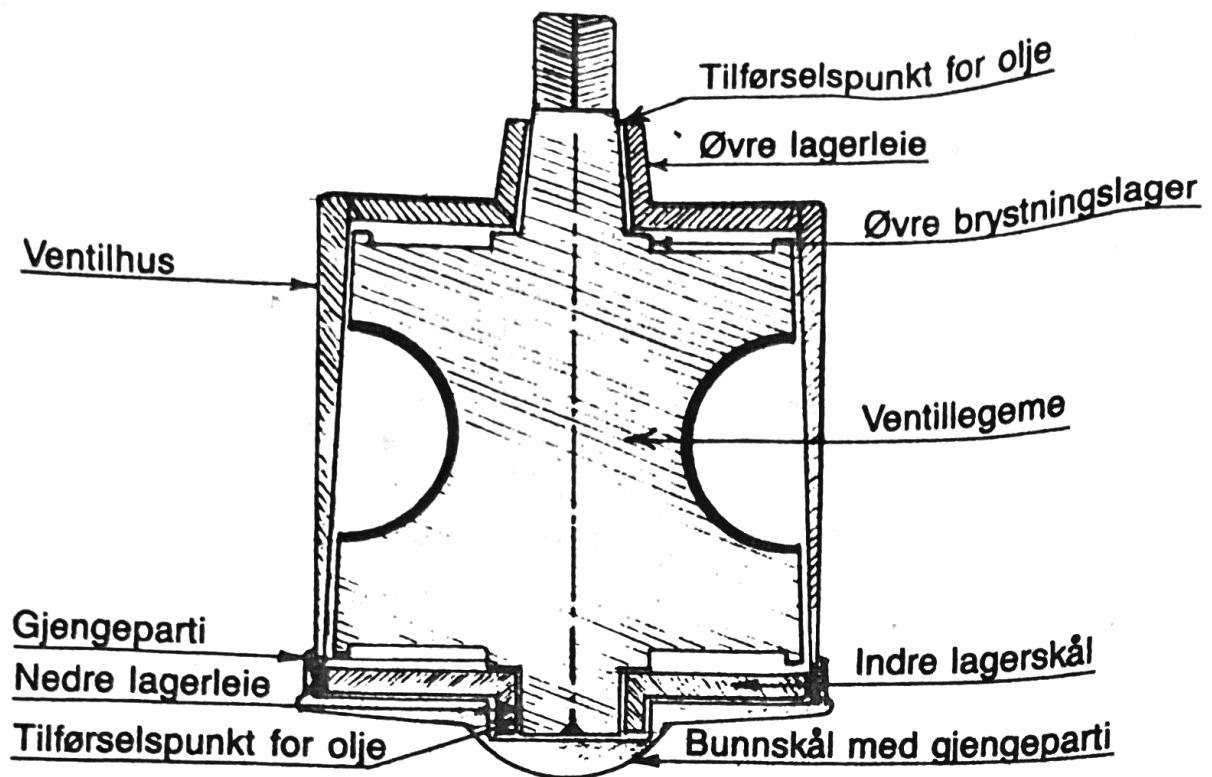
Rotorventiler må kun åpnes eller demonteres av fagfolk.

Øvre og nedre lager må smøres med en liten dråpe «symaskinolje» med en nål.

Det må ikke bli for mye olje.

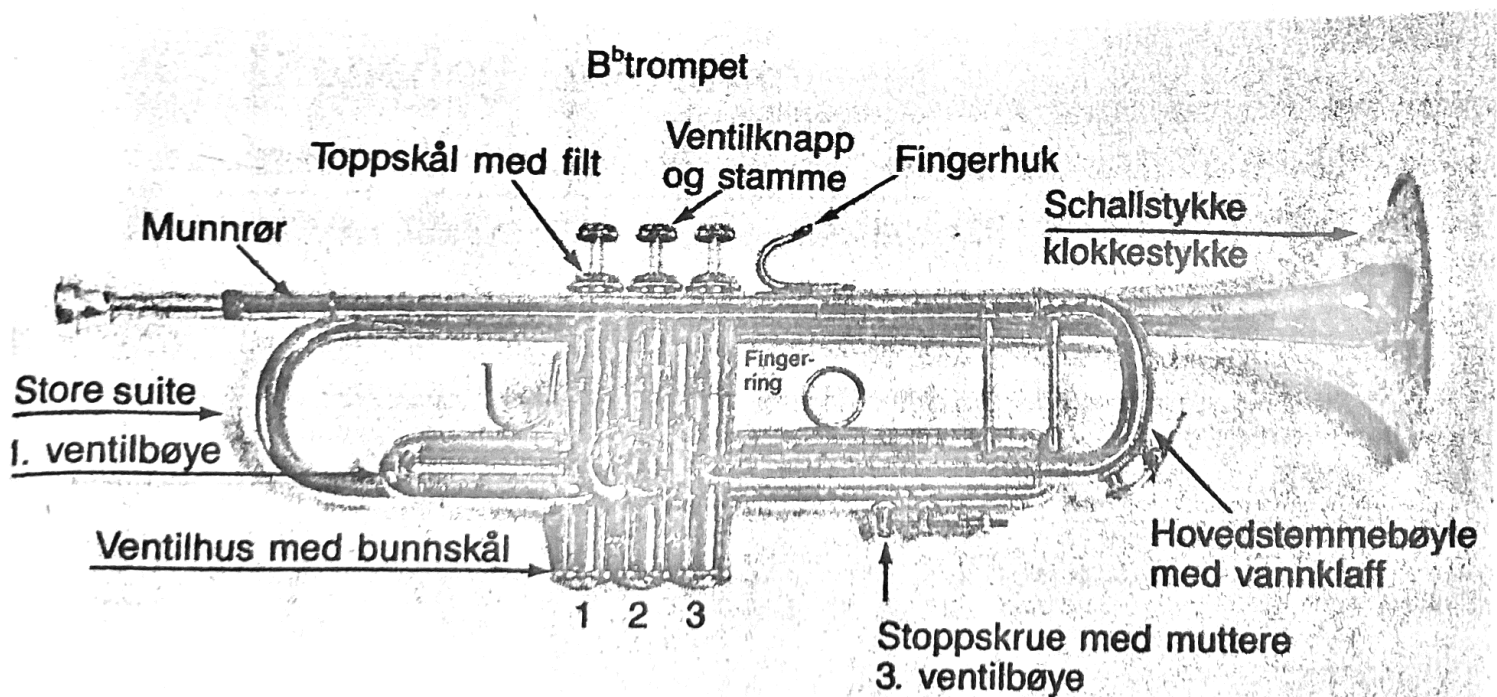
Ventilen må smøres med «rotorolje» gjennom nærmeste rør inn til ventilen.

Trykkverket finnes i to typer. 1. overføringsarm med snor. 2. arm med endekuler. Disse kulene må smøres med syrefri fett.

Rotasjonsventiler bør ettersees regelmessig, og smøringen må utføres omhyggelig

Tegning: K. Knudsen

Stell og vedlikehold av Messing:

Daglig, ukentlig, annenhver måned.

Daglig:

Tørk av instrumentet med en tørr lofri klut. Vær ekstra nøye der hendene har vært i kontakt med instrumentet. Fett fra huden kan skade lakken.

Drypp 4-5 dråper ventilolje inni munnrøret og blås hardt før du setter på munnstykket. Da unngår du irr-dannelse i munnrøret og smører samtidig ventilene. Får du irr i munnrøret kan det føre til at man blåser små partikler inn i ventilene som dermed får ekstra slitasje.

Skyll og vask munnstykket regelmessig. Bruk en munnstykkebørste.

Annenhver uke: Smøring og rensing av ventiler

Skrut ventilene og tørk med en tørr lofriklut. (Bomull)

Skrut bunnlokkene og puss ventilhuset med tørr fille. Vikle en remse rundt en pussestang. Den skal være så trang at du får ut all smuss. Ventiler som fusker er trolig på grunn av gammel olje i ventilhuset.

Skrut på bunnlokkene. Drypp 2-3 dråper ventilolje nederst på ventilene og sett de på riktig plass. Pass på at styreknottene sitter riktig.

Annehver måned: Vask av instrumentet.

Demonter alle løse deler og legg dem i lunket såpevann. Bruk mild såpe som løser fett.

Ikke la instrumentet ligge for lenge. Vask med en flexibørstevaier i alle rør, bøyer og ventilhus mens instrumentet ligger i vann. Skyll godt med rennende vann og tørk godt.

Påfør litt bøyfefett nederst på bøyene og vri ett og ett rør inn før du setter inn hele bøylen. Med denne prosessen får du fordelt fett godt på bøyene.

Tørk av instrumentet godt før du legger det tilbake i kassen.

Utsyr man bør ha:

Liten flat skrutrekker. (Helst 2 med ulik størrelse)

Fjærhake. (heklenål eller en gammelskrutrekker som man filer et hakk i.)

Nebbtang uten riller.

Myk liten pensel for å fjerne støv.

Stemme/Pussestav

Munnstykke avtaker

Mekanikkolje (med liten nål)

Div kluter for utvendig og innvendig tørking. Mikrofiber er OK.

Bore oil m/svaber eller klut.

Innvendig pusseklut.

Munnstykkebørste til treblås.

Korkfett.

Piperensere/q-tips.

Ventilolje

Bøylefett.

Sleidekrem og vannsprayflaske

Pussestokk med kluter for bruk innvendig i yttesliden

Flexibel børste til rengjøring.

Munnstykkebørste

Lighter/T-Lys

For viderekommende:

Kork, kontaktlim og sandpapir

Klarinettputer

Spytteklaffkork.

Skruebrett

Limpistol

Varmluftspistol.